

46. אהבת הכדורגל

אחי המבוגר הנריקה (הַנְרִיקָאוּ) הנחיל לי את אהבת הכדורגל. לפי סיפוריו, הוא נהג להשתעשע עם פרחחי הרחוב כשאני על כתפיו עוד בתקופה ששיחק כדורגל בשטחים מוזנחים בסופי שבוע בשכונת בום רטירו. הייתי אז בן שנתיים-שלוש, והוא בן 13. כולנו אהדנו את קבוצת סאו פאולו, ועד היום אני זוכר את שמות השחקנים ששיחקו בה בשנים 1945-1946, והפכו אותה לקבוצה מפורסמת, כמו: ג'יג'י, פיוליז, רַנְגֵנְסְקִי, באואר, רוי, גורוניה, לואיזיניו, ססטרה, לאונידס דה-סילבה, רמו וטישריניה. אני זוכר גם את שמות השחקנים בקבוצת קורינטיאס: רטו, דומינגוס, משדו, ז'נגו, ברנדאו, דינו, לופס, סרביליו, טלקו, זואנה וקרליניוס.

אחד השופטים המפורסמים דאז היה זואאו אצל. גם שכן שלנו, ג'ורג'ה מיגל, ממוצא תורכי, היה שופט כדורגל. אחי הנריקה התיידד איתו ובעזרת הקשרים שיצר עימו הצטרף אליו לכל המשחקים שבהם הוא שפט. הנריקה הוצג כעוזרו ונשא את תיקו. כאשר לא הייתה אפשרות כזו הוא היה מתלווה למוכר המשקאות ודוחף את עגלתו על מנת להיכנס חינם לאיצטדיון. אהבתו העמוקה לספורט המיוחד הזה הועברה אלי.

שנים לאחר מכן, בלילה קר וגשום של חורף טיפוסי בסאו פאולו ומבלי לקבל את אישור אמי, לקח אותי הנריקה לצפות במשחק הגדול בין קבוצת הכדורגל של טורינו, איטליה,

לקבוצת סאו פאולו באיצטדיון העירוני פֶּקָאָמְבו, שהיה גדוש בעשרות אלפי צופים. המשחק הסתיים בתיקו: 2x2. השופט ז'ואאו אצל, ששרק לפנדל נגד קבוצת סאו פאולו, נשאל על ידי לאונידס, "היהלום השחור", לאיזה קבוצה אהדתו נתונה. השופט נוף בו; לאונידס הגיב בסטירת לחי לשופט וכמובן הורחק מהמשחק, אך סירב לעזוב את המגרש. החלה מהומה וחילופי מכות בין השחקנים ובקרב הקהל ביציעים, וגשם זלעפות המשיך לרדת. אלפי מטריות היו פתוחות עד שנשמעה זעקה מחרידה: "תסגרו". היה זה סימן לסגור את המטריות מיידית, כי אחרת יעופו בקבוקים לכל עבר, ומי יצילנו מכך...!

מאותו לילה זכורה לי תמונתו של לאונידס אשר נאות כבר לרדת מהמגרש, אבל כשפגש את אחי שצעק לו בהתרגשות: "תישאר! תישאר! תישאר!", עשה לו סימן (לאונידס היה לא רק שחקן מבריק, אלא גם בעל כישרון תיאטרלי לא מבוטל) שהוא מקבל את ההצעה וחוזר למגרש לדקות מספר. הדבר גרם לבלגן חדש. מבחינתי אחד משיאי הערב היה לאחר תום המשחק כאשר אחי נתן מכות, שמאלה וימינה, על מנת להגן עלי מההמון אשר ירד מהיציעים וסיכן את חיי כולם. אני זוכר אותו צועק: "אם יקרה משהו לאחי הקטן, אף אחד לא יצא חי מן האיצטדיון". נדמה לי שבאותו רגע הוא נזכר באימי – איך היה חוזר הביתה לבדו?

השוער האיטלקי, בֶּשִׁיגְלוֹפוֹ, הציג משחק יוצא מן הכלל והיה השחקן הטוב ביותר במגרש. למשחק היה אקורד סיום טרגי. המטוס שבו טסה חזרה לאיטליה קבוצת טורינו נפל והתרסק, וכל השחקנים והנוסעים נספו. איש לא שרד.

אדית ואני מלווים את האירועים החשובים הקשורים לכדורגל הברזילאי גם בישראל. היא, כאישה עצמאית, ממשיכה עד היום לאהוד את קבוצת קוֹרִינְטִיאָס. ה"ברית" בינינו מתחזקת בעת שנבחרת ברזיל משחקת. לצערי איני מצליח לאהוד קבוצה מסוימת בכדורגל הישראלי אחרי שחוויתי את הפולקלור של הכדורגל הברזילאי.

לפני למעלה משלושים שנה, בהיותי שליח מחלקת העלייה של הסוכנות היהודית, שהיתי בביקור בעיר סְלֶבְדוֹר בְּבֶאֱיָה. ברזיל השתתפה אז במונדיאל של שנת 1970, שהתקיים במקסיקו. באחד המשחקים הראשונים בטורניר היא שיחקה נגד אנגליה והשופט היה הישראלי אברהם קליין. לצערי הוא לא שרק לפנדל שעשו נגד פלה. צפיתי במשחק בטלוויזיה בביתה של משפחה יהודית יחד עם עשרות יהודים מהקהילה המקומית. כאשר קליין לא שרק לפנדל, הופתעתי לשמוע את צעקותיהם של היהודים: "שופט יהודי בן-זונה!!!"

כמה ימים לאחר מכן שוחחתי על כך עם השגריר הישראלי בריו דה ז'נירו, יצחק הרכבי, והוא סיפר לי כי גם אליו פנו מנהיגי הקהילה היהודית והתרעמו על השופט הישראלי. הם אמרו כי "למזלנו ברזיל ניצחה במשחק, אבל אם זה לא היה קורה, אולי בגלל השופט 'האידיוט' הזה היה מתחולל גל אנטישמי בברזיל כולה...". השגריר, שלא איבד את חוש ההומור שלו, ענה לראשי הקהילה: "חבר'ה, ישראל חייבת לעשות חשבון – בברזיל חיים 150,000 יהודים ובאנגליה חיים 400,000 יהודים".